

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

30 aprilie 2020*

„Recurs – Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) – Cheltuieli excluse de la finanțarea de către Uniunea Europeană – Cheltuieli efectuate de Republica Elenă – Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 – Regulamentul (CE) nr. 796/2004 – Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 – Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 – Schemă de ajutoare pe suprafață – Noțiunea de «pășuni permanente» – Corecții financiare forfetare – Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 – Aprecierea eligibilității cheltuielilor – Autoritatea de gestionare – Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 – Cheltuieli în privința cărora se aplică termenul de 24 de luni – Regulamentul (CE) nr. 817/2004 – Regim de sancțiuni efective, proporționale și disuasive – Metodă de calcul al corecției”

În cauza C-797/18 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 17 decembrie 2018,

Republica Elenă, reprezentată de G. Kanellopoulos, de E. Leftheriotou și de A. Vasilopoulou, în calitate de agenți,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de M. Konstantinidis, de D. Triantafyllou și de J. Aquilina, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, domnul D. Šváby (raportor) și doamna K. Jürimäe, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: greaca.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Republica Elenă solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 4 octombrie 2018, Grecia/Comisia (T-272/16, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2018:651), prin care acesta a respins acțiunea împotriva Deciziei de punere în aplicare (UE) 2016/417 a Comisiei din 17 martie 2016 de excludere de la finanțarea de către Uniunea Europeană a anumitor cheltuieli efectuate de statele membre din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2016, L 75, p. 16, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 2988/95

- 2 Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene (JO 1995, L 312, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 166) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 2988/1995”) conține un titlu II, intitulat „Măsuri și sancțiuni administrative”, în care figurează articolul 5 din acest regulament. Alineatul (1) al articolului menționat prevede:

„Abaterile intenționate sau cele săvârșite din neglijență pot să atragă următoarele sancțiuni administrative:

[...]

(c) retragerea totală sau parțială a unui avantaj acordat prin norme comunitare, chiar dacă agentul economic a beneficiat în mod nejustificat numai de o parte din avantajul respectiv;

(d) excluderea sau retragerea unui avantaj pentru o perioadă ulterioară săvârșirii abaterii;

[...]”

Regulamentul (CE) nr. 1782/2003

- 3 Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO 2003, L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1782/2003”), conținea un titlu III, intitulat „Regim de plată unică”, în care figura capitolul 3, referitor la „[d]repturile la plată”. Secțiunea 1 din acest capitol, referitoare la „[d]repturile la plată în funcție de suprafață”, cuprindea articolul 43 din regulamentul menționat privind „stabilirea drepturilor la plată”. Acest articol prevedea:

„(1) Fără să aducă atingere articolului 48, orice agricultor beneficiază de un drept la plata pe hectar, calculat prin împărțirea cuantumului de referință la media pe trei ani a numărului total de hectare care dădeau dreptul, în perioada de referință, la plăți directe a căror listă figurează în anexa VI.

Numărul total de drepturi la plată este egal cu numărul mediu de hectare menționat anterior.

[...]

(2) Numărul de hectare prevăzut la alineatul (1) include de asemenea:

[...]

(b) toate suprafețele furajere din perioada de referință.

(3) În sensul alineatului (2) litera (b) al prezentului articol, prin «suprafață furajeră» se înțelege suprafața exploatației disponibile pe parcursul întregului an calendaristic, în conformitate cu articolul 5 din Regulamentul (CE) nr. 2419/2001 al Comisiei [din 11 decembrie 2001 de stabilire a normelor de aplicare a sistemului integrat de gestionare și control privind anumite scheme de ajutor comunitare instituite prin Regulamentul (CEE) nr. 3508/92 al Consiliului (JO 2001, L 327, p. 11)], pentru creșterea animalelor, inclusiv suprafețele folosite în comun și suprafețele utilizate pentru culturi mixte. Această suprafață nu include:

– clădirile, pădurile, iazurile, potecile;

– [...]”

4 Articolul 44 din Regulamentul nr. 1782/2003, referitor la „[u]tilizarea drepturilor la plată”, prevedea la alineatul (2):

„Prin «hectar eligibil pentru ajutor» se înțelege orice suprafață agricolă a exploatației, ocupată cu terenuri arabile și pășuni permanente, cu excepția suprafețelor ocupate cu culturi permanente și păduri sau destinate unei activități neagricole.”

Regulamentul (CE) nr. 796/2004

5 Articolul 2 primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 796/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a eco-condiționării, a modulării și a sistemului integrat de gestionare și control, prevăzute de Regulamentele (CE) nr. 1782/2003 și (CE) nr. 73/2009 ale Consiliului și de aplicare a eco-condiționalității în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 479/2008 al Consiliului (JO 2004, L 141, p. 18, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 210), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 380/2009 al Comisiei din 8 mai 2009 (JO 2009, L 116, p. 9) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 796/2004”), avea următorul cuprins:

„În sensul prezentului regulament, termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:

[...]

1a. «parcelă agricolă» înseamnă o suprafață continuă de pământ pe care se cultivă un singur grup de cultură de către un singur agricultor; totuși, în cazul în care, în temeiul prezentului regulament, se solicită o declarație separată privind utilizarea unei suprafețe care face parte dintr-un grup de cultură, acea utilizare specifică limitează, de asemenea, parcela agricolă;

[...]

2. «pășuni permanente»: terenurile consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee (cultivate sau spontane) care nu fac parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație de cel puțin cinci ani, cu excepția terenurilor care intră sub incidența programelor de scoatere a terenurilor din circuitul agricol în conformitate cu articolul 107 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003, a terenurilor scoase din circuitul agricol în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 2078/92 al Consiliului [din 30 iunie 1992 privind metodele de producție agricolă compatibile cu normele de protecție a mediului și de întreținere a spațiului natural (JO 1992,

L 215, p. 85)], a terenurilor scoase din circuitul agricol în conformitate cu articolele 22, 23 și 24 din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului [din 17 mai 1999 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA) și de modificare și abrogare a unor regulamente (JO 1999, L 160, p. 80, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 134)] și a terenurilor scoase din circuitul agricol în conformitate cu articolul 39 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului [din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) (JO 2005, L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101)];

2a. «iarbă și alte plante furajere erbacee»: toate plantele erbacee care se găsesc în mod tradițional în pășunile naturale sau cuprinse în mod normal în amestecurile de semințe pentru pășuni sau pajiști în statul membru (fie că sunt sau nu utilizate pentru pășunat). Statele membre pot include culturile prevăzute în anexa IX la Regulamentul [nr. 1782/2003].”

- 6 În această privință, considerentul (1) al Regulamentului (CE) nr. 239/2005 al Comisiei din 11 februarie 2005 (JO 2005, L 42, p. 3, Ediție specială, 03/vol. 62, p. 226), care a modificat Regulamentul nr. 796/2004 în versiunea sa inițială, enunța:

„Articolul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 [...] conține mai multe definiții care trebuie clarificate. Este necesară în special clarificarea definiției pentru «pășuni permanente» prevăzută la punctul 2 din respectivul articol și, de asemenea, este necesară introducerea unei definiții a termenului «iarbă și alte plante furajere erbacee». Cu toate acestea, în acest context, trebuie luat în considerare faptul că statele membre au nevoie de o anumită flexibilitate pentru a putea ține seama de condițiile agronomice locale.”

- 7 Articolul 8 din Regulamentul nr. 796/2004, intitulat „Principiile generale aplicabile parcelelor agricole”, prevedea la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 34 alineatul (2) din Regulamentul [(CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO 2009, L 30, p. 16) (denumit în continuare «Regulamentul nr. 73/2009»)], o parcelă agricolă împădurită este considerată suprafață eligibilă în sensul schemelor de ajutor pe suprafață, cu condiția ca activitățile agricole sau, după caz, producția planificată să poată să se desfășoare la fel cum s-ar desfășura pe parcelele neîmpădurite situate în aceeași zonă.”

- 8 Titlul III din Regulamentul nr. 796/2004, referitor la „[c]ontrolul”, cuprindea articolul 30 din acesta, intitulat „Determinarea suprafețelor”. Alineatul (2) al articolului menționat prevedea:

„Suprafața totală a unei parcele agricole poate fi luată în considerare cu condiția să fie utilizată în întregime conform normelor uzuale ale statelor membre sau ale regiunii respective. În alte cazuri, se ia în considerare suprafața utilizată efectiv.

În regiunile în care anumite caracteristici, în special gardurile, gropile și zidurile, fac parte, în mod tradițional, din bunele practici agricole în ceea ce privește culturile sau utilizarea solurilor, statele membre pot să considere că suprafața respectivă face parte din suprafața totală utilizată, cu condiția să nu depășească o lățime totală care urmează să fie stabilită de statele membre. Această lățime trebuie să corespundă valorii tradiționale din regiunea respectivă, fără să depășească însă doi metri.

[...]”

Regulamentul (CE) nr. 1290/2005

- 9 În titlul IV, intitulat „Lichidarea conturilor și monitorizarea de către Comisie”, din Regulamentul (CE) nr. 1290/2005 al Consiliului din 21 iunie 2005 privind finanțarea politicii agricole comune (JO 2005, L 209, p. 1, Ediție specială, 14/vol. 1, p. 193) figura articolul 31 din acesta, intitulat la rândul său „Verificarea conformității”. Alineatele (2)-(4) ale acestui articol aveau următorul cuprins:

„(2) Comisia evaluează sumele care vor fi excluse pe baza gravității abaterii constatate. Comisia ține cont de natura și gravitatea infracțiunii [a se citi «încălcării»], precum și de prejudiciul financiar cauzat Comunității.

(3) Înaintea luării oricărei decizii de refuzare a finanțării, constatările în urma verificărilor Comisiei și răspunsurile statelor membre fac obiectul unei notificări scrise, iar ulterior cele două părți trebuie să încerce să ajungă la un acord asupra acțiunii ce trebuie luată.

În cazul în care nu s-a ajuns la niciun acord, statul membru poate să solicite deschiderea unei proceduri în scopul reconcilierii părților în termen de patru luni. Comisiei i se prezintă un raport privind rezultatul procedurii examinat înainte de a decide orice refuz de finanțare.

(4) Finanțarea nu poate fi refuzată pentru:

- (a) cheltuielile precizate la articolul 3 alineatul (1) efectuate cu mai mult de 24 de luni înainte ca statul membru să fie notificat în scris de către Comisie cu privire la constatările inspecției;
- (b) cheltuielile pentru măsurile multianuale ce intră sub incidența articolului 3 alineatul (1) sau a programelor precizate la articolul 4, în cazul în care obligația finală a beneficiarului intervine cu mai mult de 24 de luni înainte ca statul membru să fie notificat în scris de către Comisie cu privire la constatările inspecției;
- (c) cheltuielile pentru măsurile prevăzute de programele precizate la articolul 4, altele decât cele la care face trimitere litera (b) pentru care plata sau, după caz, plata soldului de către agenția de plăți se face cu mai mult de 24 de luni înainte ca statul membru să fie notificat în scris de către Comisie cu privire la constatările inspecției.”

Regulamentul (CE) nr. 817/2004

- 10 Articolul 73 din Regulamentul (CE) nr. 817/2004 al Comisiei din 29 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEOGA (JO 2004, L 153, p. 30, Ediție specială, 03/vol. 57, p. 116, rectificare în JO 2004, L 231, p. 24) prevedea:

„Statele membre stabilesc regimul sancțiunilor care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor prezentului regulament și iau toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Aceste sancțiuni trebuie să fie efective, proporționale și disuasive.”

Regulamentul (CE) nr. 1698/2005

- 11 Considerentele (61) și (64) ale Regulamentului nr. 1698/2005 al Consiliului din 20 septembrie 2005 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) (JO 2005, L 277, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 66, p. 101) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1698/2005”) aveau următorul cuprins:

„(61) În conformitate cu principiul subsidiarității și sub rezerva anumitor excepții, eligibilitatea cheltuielilor ar trebui să fie reglementată de normele naționale corespunzătoare.

[...]

(64) Statele membre ar trebui să adopte măsurile adecvate pentru a garanta buna funcționare a sistemelor de gestionare și control. În acest scop, este necesar să se stabilească principiile generale și funcțiile esențiale pe care ar trebui să le garanteze orice sistem de gestionare și control. Prin urmare, este necesar să se desemneze în continuare o autoritate unică de gestionare pentru fiecare program și să se precizeze responsabilitățile acesteia.”

- 12 Acest regulament cuprindea un titlu V, intitulat „Contribuția financiară a FEADR”, în care figura articolul 71 din regulamentul menționat, referitor la „[e]ligibilitatea cheltuielilor”. Alineatele (2) și (3) ale respectivului articol prevedeau:

„(2) Cheltuielile sunt eligibile pentru contribuția [Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)] numai în cazul în care sunt efectuate pentru operațiuni decise de autoritatea de gestionare a programului în cauză sau sub responsabilitatea acesteia, conform criteriilor de selecție stabilite de organul competent.

(3) Normele de eligibilitate a cheltuielilor se stabilesc la nivel național sub rezerva condițiilor specifice stabilite în temeiul prezentului regulament pentru anumite măsuri de dezvoltare rurală.

[...]”

Regulamentul (CE) nr. 1974/2006

- 13 Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 (JO 2006, L 368, p. 15, Ediție specială, 03/vol. 80, p. 133) cuprindea un capitol III, intitulat „Măsuri de dezvoltare rurală”, în care figura o secțiune 2 referitoare la „[d]ispoziții comune aplicabile mai multor măsuri”. Articolul 43 din acest regulament figura în secțiunea menționată și prevedea:

„În ceea ce privește măsurile de investiții, statele membre se asigură că ajutorul are în vedere obiective clar definite care reflectă nevoi structurale și teritoriale, precum și handicapurile structurale care au fost identificate.”

- 14 Sub titlul „Verificarea și controlul măsurilor în materie de eligibilitate”, secțiunea 1 din capitolul IV, intitulat la rândul său „Eligibilitate și dispoziții administrative”, din regulamentul menționat cuprindea articolul 48 din acesta, potrivit căruia:

„(1) În sensul articolului 74 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, statele membre se asigură că toate măsurile de dezvoltare rurală pe care intenționează să le pună în aplicare pot face obiectul unor controale și verificări. Ele elaborează, în acest scop, dispoziții privind controalele, care să le permită asigurarea, în mod satisfăcător, a respectării criteriilor de eligibilitate și a altor angajamente.

(2) În vederea susținerii și confirmării caracterului adecvat și a exactității calculului plăților în temeiul articolelor 31, 38, 39, 40 și 43-47 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005, statele membre se asigură că se furnizează o expertiză corespunzătoare de către organismele sau serviciile care funcționează independent de cele responsabile pentru aceste calcule. În programele de dezvoltare rurală trebuie să figureze documente justificative ale recurgerii la o astfel de expertiză.”

Regulamentul (CE) nr. 73/2009

- 15 Capitolul 1, referitor la „[p]unerea generală în aplicare”, din titlul III, intitulat „Schema de plată unică”, din Regulamentul nr. 73/2009 cuprindea un articol 34, referitor la „[a]ctivarea drepturilor de plată pe hectar eligibil”. Potrivit alineatului (1) al acestui articol:

„Ajutorul din cadrul schemei de plată unică se acordă agricultorilor la activarea drepturilor de plată pe hectar eligibil. Drepturile de plată activate vor acorda dreptul la plata sumei stabilite în cadrul schemei.”

- 16 Articolul 36 din regulamentul menționat, intitulat „Modificarea drepturilor de plată”, figura de asemenea în acest capitol și prevedea:

„Drepturile la plata pe hectar nu se modifică, exceptând cazul în care prezentul regulament prevede dispoziții contrare.

Comisia, în conformitate cu procedura menționată la articolul 141 alineatul (2), stabilește, începând din 2010, norme pentru modificarea drepturilor de plată, în special în cazul fracțiunilor de drepturi.”

- 17 Articolul 137 din același regulament, intitulat „Confirmarea drepturilor de plată”, figura în titlul VII din acesta, referitor la „[n]orme de punere în aplicare și dispoziții finale”. Alineatul (1) al articolului menționat avea următorul cuprins:

„Drepturile de plată alocate agricultorilor înainte de 1 ianuarie 2009 sunt considerate legale și reglementate începând cu 1 ianuarie 2010.”

Regulamentul (CE) nr. 1120/2009

- 18 Potrivit articolului 2 din Regulamentul (CE) nr. 1120/2009 al Comisiei din 29 octombrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute în titlul III din Regulamentul nr. 73/2009 (JO 2009, L 316, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1120/2009”):

„În sensul titlului III din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 și în sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[...]

- (c) «pășuni permanente»: înseamnă terenurile folosite pentru producția de iarbă sau de alte plante erbacee furajere în mod natural (spontan) sau prin cultivare (însămânțare), care nu au fost incluse timp de cinci ani sau mai mult în sistemul de rotație a culturilor din exploatație, cu excepția suprafețelor scoase din producția comercială în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 2078/92 al Consiliului [din 30 iunie 1992 privind metodele de producție agricolă compatibile cu normele de protecție a mediului și de întreținere a spațiului natural (JO 1992, L 215, p. 85)], a suprafețelor scoase din producția comercială în conformitate cu articolele 22, 23 și 24 din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 și a suprafețelor scoase din producția comercială în conformitate cu articolul 39 din Regulamentul (CE) nr. 1698/2005; în acest scop, «iarbă sau alte plante erbacee furajere»

înseamnă toate plantele erbacee care se găsesc în mod tradițional pe pășunile naturale sau care sunt incluse în mod normal în statul membru în amestecurile de semințe pentru pășuni sau pajiști (fie că sunt sau nu utilizate pentru pășunatul animalelor). Statele membre pot include culturile arabile enumerate în anexa I;

[...]"

Regulamentul (CE) nr. 1122/2009

- 19 Regulamentul (CE) nr. 1122/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea, modularea și sistemul integrat de administrare și control în cadrul schemelor de ajutor direct pentru agricultori prevăzute de regulamentul respectiv, precum și de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește ecocondiționalitatea în cadrul schemei de ajutoare prevăzute pentru sectorul vitivinicol (JO 2009, L 316, p. 65) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1122/2009”), conținea un articol 34, referitor la „[d]eterminarea suprafețelor”. Acest articol, care figura în titlul III, „Controale”, din regulamentul menționat prevedea la alineatele (2) și (4):

„(2) Suprafața totală a unei parcele agricole poate fi luată în considerare cu condiția să fie utilizată în întregime conform standardelor uzuale ale statelor membre sau ale regiunii respective. În alte cazuri, se ia în considerare suprafața utilizată efectiv.

În regiunile în care anumite caracteristici, în special gardurile vii, șanțurile și zidurile, fac parte, în mod tradițional, din bunele practici agricole în ceea ce privește culturile sau utilizarea terenurilor, statele membre pot să considere că suprafața respectivă face parte din suprafața totală utilizată, cu condiția să nu depășească o lățime totală care urmează să fie stabilită de statele membre. Această lățime trebuie să corespundă valorii tradiționale din regiunea respectivă, fără să depășească însă doi metri.

Cu toate acestea, dacă, în conformitate cu articolul 30 alineatul (2) paragraful al treilea din Regulamentul (CE) nr. 796/2004, înainte de intrarea în vigoare a prezentului regulament, statele membre au notificat Comisiei o lățime mai mare de doi metri, această lățime poate fi, totuși, aplicată.

[...]

(4) Fără a aduce atingere articolului 34 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 73/2009, o parcelă agricolă care conține arbori este considerată suprafață eligibilă în scopul aplicării schemelor de ajutor pe suprafață cu condiția ca activitățile agricole sau, după caz, producția planificată să poată să se desfășoare la fel cum s-ar desfășura pe parcele neîmpădurite situate în aceeași zonă.”

Regulamentul (UE) nr. 1306/2013

- 20 Articolul 52, referitor la „[v]erificarea conformității”, din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 549, rectificare în JO 2016, L 130, p. 13) figurează în secțiunea II, intitulată „Verificarea și închiderea”, din capitolul IV, intitulat la rândul său „Verificarea și închiderea conturilor”. Acest articol prevede la alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia evaluează cuantumul care se exclude pe baza gravității neconformității constatate. Comisia ține cont de natura încălcării, precum și de prejudiciul financiar cauzat Uniunii. Excluderea de către Comisie are la bază identificarea sumelor cheltuite în mod necuvenit și, atunci când

identificarea acestora presupune eforturi neproportionale, Comisia poate aplica corecții extrapolate sau forfetare. Corecțiile forfetare se aplică numai în situațiile în care, din cauza naturii situației sau pentru că statul membru nu a pus la dispoziția Comisiei informațiile necesare, ar fi necesare eforturi neproportionale pentru identificarea prejudiciului financiar cauzat Uniunii.

(3) Înaintea adoptării oricărei decizii de refuzare a finanțării, constatările în urma inspecției Comisiei și răspunsurile statului membru sunt notificate în scris, apoi cele două părți încearcă să ajungă la un acord asupra acțiunilor care urmează să fie întreprinse. În această etapă a procedurii, statelor membre li se oferă posibilitatea de a demonstra faptul că nivelul real al neconformității este mai mic decât cel din evaluarea Comisiei.

În cazul în care nu se ajunge la un acord, statul membru poate solicita deschiderea unei proceduri în vederea reconcilierii pozițiilor părților în termen de patru luni. Comisiei îi este prezentat un raport privind rezultatul procedurii. Comisia ține seama de recomandările din raport înainte de a decide cu privire la un eventual refuz de finanțare și oferă justificări dacă decide să nu urmeze recomandările respective.”

Regulamentul (UE) nr. 1307/2013

- 21 Articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 73/2009 al Consiliului (JO 2013, L 347, p. 608), în versiunea sa inițială (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1307/2013”), prevedea următoarea definiție:

„«pășuni permanente și fânețe permanente» (denumite, împreună, «pășuni permanente»), înseamnă terenuri consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee (cultivate sau spontane) care nu au făcut parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație timp de cel puțin cinci ani sau mai mult; această noțiune poate include și alte specii, precum arbuștii și/sau arborii, bune pentru pășunat, cu condiția ca iarba și alte plante furajere să rămână predominante, precum și, atunci când statele membre decid astfel, terenurile bune pentru pășunat care fac parte din practici ancorate în obiceiurile locului, unde, în mod obișnuit, suprafețele de pășunat nu sunt predominant acoperite cu iarbă și cu alte plante furajere erbacee”.

- 22 Această dispoziție, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (UE) 2017/2393 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2017 (JO 2017, L 350, p. 15), are următorul cuprins:

„«pășuni permanente și fânețe permanente» (denumite, împreună, «pășuni permanente») înseamnă terenuri consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee (cultivate sau spontane) care nu au făcut parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație timp de cinci ani sau mai mult, precum și, dacă statele membre decid astfel, cele care nu au fost arate timp de cinci ani sau mai mult; această noțiune poate include și alte specii, precum arbuștii și/sau arborii, bune pentru pășunat și, dacă statele membre decid astfel, alte specii precum arbuștii și/sau arborii care produc hrană pentru animale, cu condiția ca iarba și alte plante furajere erbacee să rămână predominante. Statele membre pot decide, de asemenea, să considere drept pășuni permanente:

- (i) terenurile care pot fi pășunate care fac parte din practici ancorate în obiceiurile locului, unde, în mod obișnuit, ierburile și alte plante furajere erbacee nu sunt predominante în zonele de pășunat și/sau
- (ii) terenurile care pot fi pășunate, unde ierburile și alte plante furajere erbacee nu sunt predominante sau sunt absente în zonele de pășunat.”

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 809/2014

- 23 Intitulat „Retragerea parțială sau totală a sprijinului și sancțiuni administrative”, articolul 63 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 809/2014 al Comisiei din 17 iulie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1306/2013 în ceea ce privește sistemul integrat de gestionare și control, măsurile pentru dezvoltare rurală și ecocondiționalitatea (JO 2014, L 227, p. 69) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 809/2014”) prevede:

„(1) Plățile se calculează pe baza sumelor considerate eligibile în urma controalelor administrative menționate la articolul 48.

Autoritatea competentă examinează cererea de plată primită de la beneficiar și stabilește sumele eligibile pentru sprijin. Autoritatea competentă stabilește:

- (a) suma care trebuie plătită beneficiarului pe baza cererii de plată și a deciziei de acordare a sprijinului;
- (b) suma care trebuie plătită beneficiarului după examinarea eligibilității cheltuielilor incluse în cererea de plată.

Dacă suma stabilită în conformitate cu al doilea paragraf litera (a) depășește cu mai mult de 10 % suma stabilită în conformitate cu litera (b) din respectivul paragraf, se aplică o sancțiune administrativă pentru suma stabilită în conformitate cu respectiva literă (b). Cuantumul sancțiunii este diferența dintre cele două sume, însă sancțiunea nu trebuie să implice mai mult decât retragerea totală a sprijinului.

Totuși, nu se aplică niciun fel de sancțiune dacă beneficiarul poate demonstra, spre satisfacția autorității competente, că nu este responsabil pentru includerea sumei neeligibile sau dacă autoritatea competentă este convinsă, din alte motive, că beneficiarul în cauză nu este vinovat.

(2) Sancțiunea administrativă menționată la alineatul (1) se aplică *mutatis mutandis* cheltuielilor neeligibile identificate în urma controalelor la fața locului menționate la articolul 49. În acest caz, cheltuielile examinate sunt cheltuieli cumulative efectuate pentru realizarea operațiunii în cauză. Această dispoziție nu aduce atingere rezultatelor controalelor la fața locului anterioare efectuate cu privire la operațiunile în cauză.”

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 908/2014

- 24 Articolul 34 din Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 908/2014 al Comisiei din 6 august 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului nr. 1306/2013 în ceea ce privește agențiile de plăți și alte organisme, gestiunea financiară, verificarea conturilor, normele referitoare la controale, valorile mobiliare și transparența (JO 2014, L 255, p. 59) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 908/2014”) prevede la alineatele (2) și (3):

„(2) Atunci când consideră, în urma oricărei anchete, că cheltuielile nu au fost efectuate în conformitate cu normele Uniunii, Comisia comunică propriile constatări statului membru în cauză, specificând acțiunile corective necesare pentru a se asigura respectarea în viitor a normelor respective și indicând nivelul provizoriu al corecției financiare despre care consideră, în acea etapă a procedurii, că ar corespunde constatărilor sale. De asemenea, comunicarea respectivă trebuie să programeze o reuniune bilaterală în termen de patru luni de la expirarea termenului acordat pentru un răspuns din partea statului membru. Comunicarea face trimitere la prezentul articol.

Statul membru trebuie să răspundă în termen de două luni de la primirea comunicării. În răspunsul său, statul membru are, în special, posibilitatea:

- (a) de a demonstra Comisiei că amploarea reală a neconformității sau riscul pentru [FEADR sau pentru Fondul european de garantare agricolă (FEGA)] este mai redus(ă) decât indicase Comisia;
- (b) de a informa Comisia despre acțiunile corective pe care le-a întreprins pentru a asigura respectarea normelor Uniunii, precizând data efectivă a implementării lor.

În cazuri justificate și la cererea motivată a statului membru, Comisia poate acorda o prelungire cu maximum două luni a perioadei de două luni. Cererea trebuie adresată Comisiei înainte de expirarea perioadei respective.

În cazul în care consideră că nu este necesară o reuniune bilaterală, statul membru informează Comisia cu privire la acest lucru în răspunsul la comunicarea menționată.

(3) În cadrul reuniunii bilaterale, ambele părți se străduiesc să ajungă la un acord privind măsurile care trebuie luate, precum și privind evaluarea gravității încălcării și a prejudiciului financiar cauzat bugetului Uniunii.

[...]"

Documentul nr. VI/5330/97

- 25 Orientările în materie de aplicare a corecțiilor forfetare au fost definite în documentul nr. VI/5330/97 al Comisiei din 23 decembrie 1997, intitulat „Orientări privind calculul consecințelor financiare în cadrul pregătirii deciziei de închidere a conturilor FEOGA-Garantare” (denumit în continuare „documentul nr. VI/5330/97”). Atunci când informațiile furnizate prin intermediul anchetei nu permiteau evaluarea pierderilor suportate de Comunitate, pornind de la o extrapolare a acestor pierderi, prin mijloace statistice sau prin trimitere la alte date verificabile, putea fi luată în considerare o corecție forfetară. Rata de corecție aplicată depindea de importanța încălcărilor constatate în cadrul punerii în aplicare a controalelor. Acest document preciza:

„În cazul în care una sau mai multe controale-cheie nu sunt efectuate ori sunt realizate atât de defectuos încât sunt inefficiente pentru determinarea eligibilității unei cereri sau pentru prevenirea neregulilor, trebuie să se aplice o corecție de 10 %, deoarece este permis în mod rezonabil să se considere că exista un risc ridicat de pierderi importante pentru [Fondul european de orientare și de garantare agricolă (FEOGA)].

[...]

Totuși, atunci când punerea în aplicare a sistemului de control de către un stat membru lipsește complet sau prezintă deficiențe grave și există indicii privind nereguli foarte frecvente și neglijență în combaterea practicilor nelegale sau frauduloase, trebuie să se aplice o corecție de 25 %, în măsura în care se poate considera în mod rezonabil că libertatea de a adresa cu impunitate cereri inadmisibile va genera pierderi extrem de ridicate pentru FEOGA.

[...]

[Ratele forfetare de corecție] se aplică restului cheltuielilor după deducerea sumelor înlăturate cu privire la dosare individuale sau în aplicarea Regulamentului nr. 296/96 [...]"

Istoricul litigiului

- 26 Istoricul litigiului a fost descris de Tribunal la punctele 1-22 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează.
- 27 În luna septembrie a anului 2012, Comisia a efectuat o anchetă privind cheltuielile efectuate de Republica Elenă în legătură cu măsurile de dezvoltare rurală FEADR (2007-2013) pentru exercițiile financiare 2010-2013. În luna noiembrie a anului 2013, această instituție a efectuat în continuare o anchetă privind cheltuielile efectuate de Republica Elenă în legătură cu ajutoarele pe suprafață pentru anii de cerere 2012 și 2013.
- 28 În ceea ce privește ajutoarele pe suprafață, în urma scrisorii din 15 ianuarie 2014, Comisia a comunicat observațiile sale Republicii Elene. Republica Elenă a răspuns la 17 martie 2014, iar la 28 mai 2014, Comisia a transmis din nou remarcile sale Republicii Elene.
- 29 La 23 iunie 2014, a avut loc o reuniune bilaterală, în urma căreia, la 18 septembrie 2014, Republica Elenă a trimis o scrisoare.
- 30 Ulterior, Comisia a propus să se impute Republicii Elene o sumă totală, forfetară și punctuală de 167 399 260,04 euro, ca urmare a faptului că, potrivit acestei instituții, aplicarea sistemului de acordare a ajutoarelor directe pe suprafață în Grecia nu era conformă cu normele Uniunii Europene pentru anii de cerere 2012 și 2013.
- 31 A fost inițiată o procedură de conciliere, iar la 13 iulie 2015, a fost emis un aviz al organului de conciliere.
- 32 La 23 noiembrie 2015, Comisia și-a adoptat poziția finală, menținându-și poziția inițială și propunând excluderea de la finanțare a sumei finale brute a corecției impuse Republicii Elene în domeniul ajutoarelor directe, care se ridica la 167 399 260,04 euro.
- 33 În ceea ce privește măsurile de dezvoltare rurală, în urma scrisorii din 9 ianuarie 2013, Comisia a comunicat observațiile sale Republicii Elene. Republica Elenă a răspuns la acestea la 6 martie 2013.
- 34 La 5 septembrie 2013, a avut loc o reuniune bilaterală, în urma căreia, la 27 decembrie 2013, Republica Elenă și-a transmis observațiile.
- 35 La 27 mai 2014, Comisia a notificat Republicii Elene intenția sa de a înlătura suma de 4 106 349,91 euro de la finanțarea de către Uniune. Această instituție considera astfel că fuseseră constatate deficiențe în aplicarea, în Grecia, a regimului măsurilor care intrau în cadrul programului de dezvoltare rurală a FEADR (2007-2013) în cursul exercițiilor financiare 2010-2013.
- 36 În urma cererii de conciliere formulate de Republica Elenă la 1 iulie 2014, organul de conciliere și-a emis avizul în raportul final din 28 ianuarie 2015.
- 37 La 29 septembrie 2015, Comisia și-a formulat poziția finală limitând corecția propusă la 3 880 460,50 euro, respectiv la 3 107 504,18 euro pentru măsura 125 care făcea parte din programul de dezvoltare rurală al FEADR menționat la punctul 35 din prezenta hotărâre (denumită în continuare „măsura 125”), la care se adăugau 772 956,32 euro pentru măsura 121 din același program (denumită în continuare „măsura 121”).
- 38 La 17 martie 2016, Comisia a adoptat decizia în litigiu, prin care a precizat cuantumul cheltuielilor efectuate de statele membre în cadrul FEAGA și al FEADR excluse de la finanțarea de către Uniune. Referitor la Republica Elenă, Comisia a aplicat corecții forfetare și punctuale în ceea ce privește exercițiile financiare 2010-2013 în domeniile relevante pentru prezenta cauză, și anume ajutoarele

directe decuplate și dezvoltarea rurală FEADR. Cu privire la ajutoarele directe, Comisia a impus o corecție în cuantum total de 167 399 260,04 euro net, din care suma de 166 797 866,22 euro privea în mod deosebit deficiențe în definirea pășunilor permanente eligibile, erori vădite și deficiențe în controalele la fața locului prin teledetecție. În ceea ce privește dezvoltarea rurală, Comisia a impus o corecție în cuantum de 3 880 460,50 euro net.

- 39 În raportul de sinteză anexat la decizia în litigiu, menționat la punctele 16-22 din hotărârea atacată (denumit în continuare „raportul de sinteză”), Comisia a justificat impunerea corecțiilor forfetare și punctuale în cauză prin următoarele motive.
- 40 În ceea ce privește ajutoarele directe decuplate, Comisia a constatat că, în cursul anilor de cerere 2012 și 2013, Republica Elenă considerase eligibile pentru plată pășuni permanente care nu îndeplineau criteriile prevăzute la articolul 34 din Regulamentul nr. 73/2009 și la articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, întrucât vegetația pe aceste suprafețe nu putea fi considerată „iarbă sau furaje erbacee”, în sensul dispozițiilor menționate. Această calificare eronată din partea autorităților elene ar fi fost reținută și pentru controalele încrucișate în temeiul Regulamentului nr. 1122/2009.
- 41 Pentru anul de cerere 2012, autoritățile elene evaluaseră consecințele erorii la o sumă de 40 113 184,84 euro. Comisia a apreciat însă că această sumă fusese obținută prin aplicarea ratelor de eligibilitate definite în luna octombrie a anului 2013, care nu țineau seama de finalizarea planului de acțiune revizuit în luna aprilie a anului 2014. De asemenea, ea a considerat că suma calculată de autoritățile elene nu luase în considerare sancțiunile care trebuiau impuse pentru cazurile de supradecларare. În ceea ce privește anul de cerere 2013, această instituție a constatat că suma calculată de autoritățile elene nu luase în considerare sancțiunile care trebuiau aplicate pentru cazurile de supradecларare privind sumele care nu fuseseră plătite. În plus, în ceea ce privește acești doi ani de cerere, Comisia a considerat de asemenea că sumele menționate fuseseră obținute fără a ține seama de impactul financiar al modificărilor factorilor prorata cu privire la pășunile permanente, astfel cum fuseseră finalizate la 30 aprilie 2014.
- 42 Pe de altă parte, Comisia a constatat de asemenea că controalele la fața locului ale căror concluzii erau, în anumite cazuri, fundamental diferite de cele ale teledetecției erau caracterizate de insuficiențe, ceea ce condusesese la o reexaminare a 9 470 de parcele agricole pentru anul de cerere 2013 (însă nu pentru anul de cerere 2012). În sfârșit, Comisia a apreciat că, în anumite cazuri și printr-o aplicare extensivă a practicii relevante, autoritățile elene au considerat că exista o „eroare vădită”, în vederea corectării cuantumului plăților, fără a aplica însă sancțiunile prevăzute.
- 43 La 4 decembrie 2014, informațiile furnizate Comisiei de autoritățile elene indicau că acestea propuneau o corecție care se ridica la suma de 52 225 465,79 euro pentru anul de cerere 2012 și la suma de 37 133 161,78 euro pentru anul de cerere 2013. Comisia a considerat însă că respectivele corecții erau insuficiente, din cauza ratei ridicate de erori constatate cu ocazia controalelor, care indicau nereguli răspândite și încă insuficient combătute.
- 44 În ceea ce privește anul de cerere 2012, Comisia a aplicat, așadar, o corecție de 25 % pentru populația expusă la risc. Ținând seama de ameliorarea situației, aceasta a redus corecția la 10 % pentru anul de cerere 2013, pe o bază redusă la rândul ei din suma de 37 163 161,78 euro pe care autoritățile elene o declaraseră ca eroare cunoscută.
- 45 În ceea ce privește dezvoltarea rurală și în special măsura 125, referitoare în principal la infrastructuri de irigație, Comisia a apreciat că selecția proiectelor eligibile nu corespundea cerințelor articolului 71 din Regulamentul nr. 1698/2005. Ancheta evidențiasse astfel că această selecție cuprindea o a doua etapă de preselecție problematică din partea direcției de studii și de construcții tehnice din cadrul Ministerului Dezvoltării Rurale elen (denumită în continuare „DTSC”). În cursul etapei de preselecție menționate, erau astfel controlate nu numai maturitatea proiectelor, ci și caracterul lor adecvat în raport cu prioritățile, pe baza unor criterii cunoscute numai de respectiva direcție. Ar fi fost introduse

astfel criterii de selecție care nu erau cele stabilite de autoritatea de gestionare competentă (OPEKEPE). În consecință, Comisia a decis să aplice o corecție forfetară de 5 %, corespunzătoare unei sume de 3 107 504,18 euro.

- 46 În ceea ce privește măsura 121, consacrată esențialmente modernizării întreprinderilor, ancheta arătase că, în anumite cazuri de declarare a unor cheltuieli neeligibile, cererile beneficiarilor fuseseră reduse fără ca acestora să li se impună vreo sancțiune. Or, potrivit Comisiei, impunitatea ar putea încuraja beneficiarii să declare cheltuieli neeligibile, întrucât, în cel mai rău caz, li s-ar refuza doar plata sumei corespunzătoare. Ea a considerat, așadar, că practica menționată crea un risc pentru fondul în cauză și a decis să aplice, în temeiul unei aplicări prin analogie a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, o corecție corespunzătoare sumei de 772 956,32 euro.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 47 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 25 mai 2016, Republica Elenă a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, invocând în esență opt motive în susținerea acesteia.
- 48 Primul motiv privea corecția forfetară de 25 % pentru anul de cerere 2012, corecția forfetară de 10 % pentru anul de cerere 2013, precum și corecția punctuală de 37 163 161,78 euro, aplicate ca urmare a deficiențelor constatate în definirea pășunilor permanente eligibile. Acest motiv era întemeiat pe o interpretare și pe o aplicare eronate ale articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și ale articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009.
- 49 Al doilea motiv era întemeiat pe o interpretare și pe o aplicare eronate ale documentului nr. VI/5330/97 în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor de impunere a unei corecții forfetare de 25 % pentru anul de cerere 2012.
- 50 Al treilea motiv privea corecția forfetară de 10 % și corecția punctuală aplicate pentru deficiențele și pentru erorile în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile pentru anul de cerere 2013 și era întemeiat pe caracterul nelegal și abuziv al acestora, pe motivele lor contradictorii, pe interpretarea și pe aplicarea eronate ale documentului nr. VI/5330/97 în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor de impunere a unei corecții forfetare de 10 %, precum și pe încălcarea principiilor bunei administrări, proporționalității, *non bis in idem* și a dreptului la apărare.
- 51 Motivele al patrulea și al cincilea priveau decizia în litigiu, în măsura în care prevede o corecție forfetară de 5 % pentru deficiențe în aplicarea criteriilor de selecție a proiectelor măsurii 125. Al patrulea motiv era întemeiat pe lipsa temeiului legal și a motivării deciziei în litigiu, precum și pe o eroare de fapt cu privire la această corecție forfetară aplicată pentru exercițiile financiare 2010-2013, în timp ce al cincilea motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 31 din Regulamentul nr. 1290/2005.
- 52 Motivele al șaselea și al șaptelea priveau o corecție punctuală aplicată pentru exercițiile financiare 2011-2013, ca urmare a deficiențelor constatate în aplicarea politicii de sancționare în ceea ce privește măsura 121. Al șaselea motiv era întemeiat pe nelegalitatea metodei de calcul al corecției care ar conduce la rezultate disproporționate în raport cu deficiențele constatate, în timp ce al șaptelea motiv era întemeiat pe lipsa temeiului legal și a motivării deciziei în litigiu, precum și pe încălcarea documentului nr. VI/5330/97.
- 53 Republica Elenă a renunțat la al optulea motiv pe parcursul procesului în fața Tribunalului.
- 54 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea.

Concluziile părților în fața Curții

55 Republica Elenă solicită Curții:

- anularea hotărârii atacate;
- anularea deciziei în litigiu și
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

56 Comisia solicită respingerea recursului ca nefondat. De asemenea, ea solicită obligarea Republicii Elene la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

57 În susținerea recursului, Republica Elenă invocă șase motive. Primul motiv privește decizia în litigiu, în măsura în care prin aceasta se aplică corecții forfetare de 25 % și de 10 % ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și o corecție punctuală de 37 163 161,78 euro pentru anul de cerere 2013. Motivul menționat este întemeiat pe interpretarea eronată de către Tribunal a noțiunii de „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și al articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009. Al doilea motiv este întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea eronate de către Tribunal ale documentului nr. VI/5330/97 în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor care justifică o corecție financiară forfetară de 25 % aplicată ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anul de cerere 2012. Al treilea motiv este întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea eronate de către Tribunal ale articolului 31 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, a articolului 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1306/2013 și a articolului 34 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 908/2014, astfel cum sunt menționate în documentul nr. VI/5330/97, a principiului *non bis in idem* și a principiului proporționalității, ca urmare a cumulului corecției financiare forfetare de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anul de cerere 2013 cu o corecție punctuală. Motivele al patrulea și al cincilea privesc aprecierea de către Tribunal a corecției financiare forfetare de 5 % aplicate Republicii Elene pentru deficiențe în aplicarea criteriilor de selecție a proiectelor din cadrul măsurii 125 pentru exercițiile financiare 2010-2013. În timp ce al patrulea motiv este întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea eronate ale articolului 71 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1698/2005, precum și pe motivarea insuficientă a hotărârii atacate, al cincilea motiv este întemeiat pe încălcarea articolului 31 alineatul (4) litera (c) din Regulamentul nr. 1290/2005, precum și pe motivarea insuficientă și contradictorie a acestei hotărâri. Al șaselea motiv vizează aprecierea Tribunalului privind corecția punctuală aplicată Republicii Elene pentru exercițiile financiare 2011-2013, ca urmare a deficiențelor constatate în aplicarea politicii de sancționare în ceea ce privește măsura 121. Motivul menționat este întemeiat pe încălcarea articolului 73 din Regulamentul nr. 817/2004 și a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

58 Prin intermediul primului motiv, Republica Elenă impută în esență Tribunalului că a interpretat și a aplicat în mod eronat, la punctele 35-66 din hotărârea atacată, articolul 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004, precum și articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, care prevăd definiția „pășunilor permanente”.

- 59 Republica Elenă impută Tribunalului că a reținut, la punctele 39, 40, 49 și 56 din hotărârea atacată, un criteriu eronat privind tipul de vegetație care acoperă suprafețele luate în considerare de Comisie pentru a stabili dacă aceste suprafețe constituiau într-adevăr „pășuni permanente”, în sensul dreptului Uniunii. Astfel, Tribunalul ar fi limitat calificarea drept „pășuni permanente” numai la suprafețele acoperite cu iarbă sau cu alte plante furajere erbacee, cu excepția suprafețelor acoperite cu tufăriș și cu plante lemnoase, ce caracterizează pășunile denumite „de tip mediteraneean”. Or, potrivit Republicii Elene, Tribunalul ar fi trebuit să rețină un alt criteriu în temeiul căruia constituie „pășuni permanente” suprafețe care fac parte din practici ancorate în obiceiurile locului, care sunt afectate în mod tradițional pășunatului și pe care nu predomină iarba și vegetațiile furajere erbacee. De asemenea, predominanța unei vegetații de tip lemnos pe suprafețele în cauză nu poate servi drept indicator al abandonării activităților agricole.
- 60 Potrivit Republicii Elene, această interpretare este permisă de modul de redactare a articolului 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și a articolului 2 din Regulamentul nr. 1120/2009, precum și de contextul și de obiectivele urmărite de regulamentele menționate. Astfel, ea subliniază că respectiva concepție largă a noțiunii de „pășuni permanente” reiese din ghidul destinat să furnizeze statelor membre orientări cu privire la cele mai bune modalități de respectare a dispozițiilor legale în vigoare referitoare la politica agricolă comună (PAC), publicat de Centrul Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei la 2 aprilie 2008, precum și din planul de acțiune elaborat în luna octombrie a anului 2012 de autoritățile elene în colaborare cu Comisia, care cuprinde evaluarea admisibilității pășunilor prin fotointerpretarea imaginilor satelitare la nivelul parcelei de referință (unitate) și aplicarea unui sistem de calcul proporțional (prorata) în cazurile în care există arbuști cu port neregulat (denumit în continuare „planul de acțiune din 2012”). În plus, respectiva concepție largă a noțiunii de „pășuni permanente” ar fi de asemenea confirmată atât de modul de redactare a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1307/2013, în versiunea sa inițială, cât și de cel care rezultă din modificarea acestei dispoziții prin articolul 3 din Regulamentul 2017/2393.
- 61 Comisia propune respingerea motivului menționat ca neîntemeiat. Această instituție consideră că Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod corect noțiunea de „pășuni permanente”, care figurează la articolul 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004, precum și la articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009. Din această definiție ar reieși că ar fi determinant criteriul legat de natura vegetației care acoperă suprafața agricolă vizată. În plus, nici orientările menționate la punctul 60 din prezenta hotărâre, nici planul de acțiune din 2012, nici Regulamentul nr. 1307/2013, aplicabil începând cu 1 ianuarie 2015 și care conține o definiție extinsă a noțiunii de „pășuni permanente”, nu ar fi relevante pentru interpretarea dreptului aplicabil la momentul producerii faptelor din speță și nici pentru aprecierea corecției financiare decise de Comisie.

Aprecierea Curții

- 62 Prin intermediul primului motiv, Republica Elenă impută în esență Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept în interpretarea noțiunii de „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004, precum și al articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 prin faptul că a constatat, la punctul 40 din hotărârea atacată, că intră în sfera acestei noțiuni numai suprafețele acoperite cu iarbă și cu plante furajere erbacee, excluzând suprafețele acoperite cu plante lemnoase sau arbuști, caracteristice pășunilor denumite „de tip mediteraneean”. Astfel, potrivit Republicii Elene, criteriul privind natura vegetației care acoperă suprafața agricolă în cauză nu este determinant în ceea ce privește calificarea „pășunilor permanente”.
- 63 În această privință, trebuie arătat, pe de o parte, că articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 conține o definiție a noțiunii de „pășuni permanente” în termeni foarte asemănători cu cei utilizați la articolul 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004. Pe de altă parte, din jurisprudența Curții reiese că criteriul determinant în privința definirii „pășunilor permanente” nu este tipul de vegetație care acoperă suprafața agricolă, ci utilizarea efectivă a suprafeței menționate

pentru o activitate agricolă tipică scopului de „pășuni permanente”. În consecință, prezența unor plante lemnoase sau a unor arbuști nu se poate opune, prin ea însăși, calificării unei suprafețe drept „pășuni permanente”, atât timp cât această prezență nu aduce atingere utilizării efective a suprafeței menționate pentru o activitate agricolă (Hotărârea din 15 mai 2019, Grecia/Comisia, C-341/17 P, EU:C:2019:409, punctul 54, și Hotărârea din 13 februarie 2020, Grecia/Comisia, C-252/18 P, EU:C:2020:95, punctul 50).

- 64 Prin urmare, întrucât a statuat, la punctul 40 din hotărârea atacată, că criteriul relevant era tipul de vegetație prezent pe suprafața în cauză și și-a efectuat în continuare examinarea în raport cu acest criteriu, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în interpretarea și în aplicarea noțiunii de „pășuni permanente”, astfel cum aceasta rezultă din articolul 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și din articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009. Prin urmare, concluzia Tribunalului care figurează la punctul 46 din hotărârea atacată, potrivit căreia Republica Elenă nu demonstrează inexactitatea aprecierilor Comisiei, este eronată.
- 65 În consecință, primul motiv al Republicii Elene trebuie admis. Rezultă că este necesar să se anuleze punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate, în măsura în care Tribunalul a respins acțiunea Republicii Elene privind corecțiile forfetare de 25 % și de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și corecția punctuală de 37 163 161,78 euro pentru anul de cerere 2013, impuse ca urmare a deficiențelor în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile pentru anii de cerere 2012 și 2013.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

- 66 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Republica Elenă arată în esență că Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod eronat, la punctele 78, 93, 96, 101, 104, 106 și 107 din hotărârea atacată, documentul nr. VI/5330/97 în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor necesare pentru aplicarea unei rate de corecție de 25 % pentru anul de cerere 2012. Acest motiv cuprinde nouă aspecte.
- 67 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, Republica Elenă arată că, la punctul 85 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că plățile definitive pentru anul de cerere 2012 au fost efectuate la 30 iunie 2013 după o reexaminare a cererilor pe baza planului de acțiune din 2012, astfel cum era pus în aplicare la acea dată. Prin urmare, respectiva reexaminare ar exclude riscul unor pierderi deosebit de ridicate care justifică o rată de corecție forfetară de 25 % și ar contrazice existența unei deficiențe recurente, a unei neglijențe sau a unei încălcări repetate săvârșite de Republica Elenă. Prin urmare, punctele 78, 93, 96, 101, 104, 106 și 107 din hotărârea atacată ar fi lipsite de temei juridic.
- 68 Al doilea aspect al celui de al doilea motiv este întemeiat pe o denaturare de către Tribunal a conținutului raportului de sinteză și pe o modificare a obiectului litigiului, întrucât acesta a statuat, la punctul 79 din hotărârea atacată, că limitele parcelelor de referință și suprafața lor maximă admisibilă pentru ajutor trebuie definite în mod exact. Or, obiectul litigiului nu ar fi delimitarea precisă a parcelelor, ci ar privi admisibilitatea acestora din urmă în raport cu definiția „pășunilor permanente”.
- 69 Al treilea aspect al celui de al doilea motiv al Republicii Elene este întemeiat pe o motivare contradictorie, în măsura în care Tribunalul ar fi considerat, la punctul 88 din hotărârea atacată, că, în pofida unei puneri în aplicare progresive a planului de acțiune din 2012, riscul pentru FEAGA crescuse și că pierderile extrem de ridicate erau verosimile, ceea ce justifica rata de 25 %.

- 70 Prin intermediul celui de al patrulea aspect în susținerea celui de al doilea motiv, Republica Elenă arată că Tribunalul ar fi încălcat documentul nr. VI/5330/97 prin faptul că a impus, la punctul 88 din hotărârea atacată, pentru a reduce rata de corecție financiară, necesitatea ca statul membru în cauză să fi făcut să dispară orice risc pentru FEAGA.
- 71 Prin intermediul celui de al cincilea aspect al acestui motiv, Republica Elenă susține că, la punctul 89 din hotărârea atacată, Tribunalul a încălcat articolele 34 și 36 din Regulamentul nr. 73/2009, precum și articolele 43 și 44 din Regulamentul nr. 1782/2003, considerând că eroarea imputată statului membru menționat cu privire la eligibilitatea pășunilor afectase calculul drepturilor de plată ale agricultorilor și, prin urmare, numărul acestor drepturi, ceea ce ar genera un risc foarte ridicat pentru FEAGA. De altfel, o asemenea apreciere ar fi afectată de nelegalitate, întrucât ar realiza o aplicare retroactivă a articolelor 2 din Regulamentele nr. 796/2004 și nr. 73/2009 la perioada de referință pentru calcularea drepturilor de plată (2000-2002).
- 72 Prin intermediul celui de al șaselea aspect al celui de al doilea motiv, Republica Elenă susține că Tribunalul a denaturat conținutul raportului final al organului de conciliere menționat la punctul 36 din prezenta hotărâre, statuând, la punctul 92 din hotărârea atacată, că o parte din suprafețele pentru care a fost acordat ajutorul nu era eligibilă pentru acesta. Or, din raportul menționat ar reieși că, în urma planului de acțiune din 2012, o suprafață de 1,6 milioane de hectare de pășuni rămânea eligibilă pentru ajutor.
- 73 Prin intermediul celui de al șaptelea aspect al acestui motiv, Republica Elenă susține că, la punctul 100 din hotărârea atacată, Tribunalul a încălcat articolul 52 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1306/2013, limitându-se la a constata că rapoartele organului de conciliere nu sunt obligatorii pentru Comisie, fără a verifica dacă aceasta din urmă își motivase decizia de a se îndepărta de concluziile rapoartelor menționate.
- 74 Al optulea aspect al celui de al doilea motiv este întemeiat pe o contradicție între motivele care figurează la punctele 85 și, respectiv, 104 din hotărârea atacată, în măsura în care nu ar fi îndeplinite condițiile care dovedesc existența unei „circumstanțe excepționale”, în sensul documentului nr. VI/5330/97.
- 75 Prin intermediul celui de al nouălea aspect în susținerea celui de al doilea motiv, Republica Elenă arată că, la punctele 114-116 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare în interpretarea și în aplicarea orientărilor care figurează în documentul nr. VI/5330/97, prin faptul că nu a ținut seama de punerea în aplicare retroactivă a planului de acțiune din 2012. Ea ar fi eliminat deficiențele legate de identificarea incorectă a suprafețelor de pășuni în sistemul de identificare a parcelelor agricole (denumit în continuare „SIPA”), astfel încât, presupunând că se poate aplica o corecție forfetară, rata de corecție de 25 % nu ar fi justificată.
- 76 Comisia solicită respingerea acestui motiv ca neîntemeiat, întrucât niciuna dintre criticile invocate de Republica Elenă în susținerea lui nu este de natură să repună în discuție aprecierea Tribunalului privind legalitatea aplicării unei rate de corecție forfetară de 25 %.
- 77 Astfel, ca răspuns la primul aspect al celui de al doilea motiv, Comisia răspunde că, în cadrul recursului, Republica Elenă izolează elementul reexaminării cererilor pe baza planului de acțiune din 2012 și nu menționează numeroasele nereguli și deficiențe grave ale sistemului de control pe care Tribunalul le-a amintit la punctul 77 din hotărârea atacată și care au justificat, împreună, existența unui risc de pierderi extrem de ridicate pentru FEAGA.

- 78 Ca răspuns la al doilea aspect al acestui motiv, Comisia arată că, la punctul 77 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit numeroasele deficiențe grave ale sistemului de control care justifică corecția forfetară de 25 %. Problema delimitării parcelelor, abordată la punctul 79 din hotărârea atacată, nu ar constitui decât un element de motivare general care s-ar adăuga la motivarea Tribunalului și care ar urmări să sublinieze importanța unui sistem eficient de control.
- 79 În ceea ce privește al treilea aspect al motivului menționat, întemeiat pe o motivare contradictorie, Comisia răspunde că, la punctul 85 din hotărârea atacată, Tribunalul s-a limitat la a constata că punerea în aplicare progresivă a planului de acțiune din 2012 cuprindea măsuri care nu erau, toate, destinate să producă efecte imediate, astfel încât punerea în aplicare progresivă a acestui plan de acțiune se dovedea insuficientă pentru a elimina riscul pentru anul de cerere 2012.
- 80 Ca răspuns la al patrulea aspect al aceluiași motiv, Comisia susține că, la punctul 88 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a condiționat reducerea corecției forfetare de dovedirea lipsei riscului, ci a constatat pur și simplu că punerea în aplicare a planului de acțiune din 2012 nu a avut niciun efect concret asupra riscului suportat de FEAGA în anul 2012.
- 81 Comisia susține că al cincilea aspect al celui de al doilea motiv, îndreptat împotriva punctului 89 din hotărârea atacată, este inoperant, în măsura în care, în cadrul acestui aspect, motivul vizează o motivare subsidiară. În orice caz, Republica Elenă nu ar respinge în mod util constatarea efectuată de Tribunal la punctul menționat din hotărârea atacată, potrivit căreia eroarea de calcul privind hectarele disponibile se află la originea unui risc foarte ridicat pentru FEAGA.
- 82 Ca răspuns la al șaselea aspect al acestui motiv, care vizează punctul 92 din hotărârea atacată, Comisia arată că Republica Elenă nu repune în discuție faptul că numeroase suprafețe pentru care fusese acordat ajutorul nu erau, în general, eligibile pentru ajutorul menționat, întrucât nu îndeplineau condițiile impuse pentru a fi considerate pășuni permanente.
- 83 În ceea ce privește al șaptelea aspect al motivului menționat, referitor la punctul 100 din hotărârea atacată, Comisia susține că Republica Elenă nu a invocat în fața Tribunalului un motiv întemeiat pe nemotivarea deciziei în litigiu ca urmare a faptului că, prin aceasta din urmă, Comisia s-a îndepărtat de recomandările organului de conciliere. Prin urmare, Tribunalul ar fi răspuns corespunzător cerințelor legale susținerilor Republicii Elene.
- 84 Ca răspuns la al optulea aspect al aceluiași motiv, îndreptat împotriva punctului 104 din hotărârea atacată, Comisia răspunde că, prin această motivare neesențială, Tribunalul a considerat că, deși ar fi necesară dovedirea unei „împrejurări excepționale” pentru a justifica aplicarea unei rate de corecție forfetară de 25 %, o asemenea împrejurare ar fi dovedită în speță.
- 85 În sfârșit, în ceea ce privește al nouălea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe neluarea în considerare a planului de acțiune din 2012 și care vizează punctele 114-116 din hotărârea atacată, Comisia își reiterează poziția potrivit căreia acest plan de acțiune este lipsit de relevanță în ceea ce privește aspectul dacă întinderea financiară a neregulii poate fi stabilită cu precizie sau dacă trebuie impusă o corecție financiară.

Aprecierea Curții

- 86 Din documentul nr. VI/5330/97 reiese că o rată de corecție forfetară de 25 % este justificată atunci când sunt îndeplinite condițiile cumulative pe care le prevede, și anume atunci când punerea în aplicare a sistemului de control de către un stat membru lipsește în totalitate sau prezintă deficiențe grave și există indicii privind nereguli foarte frecvente, precum și neglijențe în combaterea practicilor nelegale sau frauduloase, în măsura în care se poate considera în mod rezonabil că libertatea de a adresa cu impunitate cereri inadmisibile va cauza pierderi extrem de ridicate pentru FEAGA.

- 87 Or, la punctele 78-82 din hotărârea atacată, Tribunalul a decis că în mod întemeiat Comisia considerase că, în speță, o punere în aplicare cu deficiențe grave a sistemului de control putea fi imputată Republicii Elene din perspectiva unei combinații de nereguli recurente printre care figurau, astfel cum se arată la punctul 77 din hotărârea atacată, deficiențele referitoare la definirea pășunilor permanente eligibile care au condus la o aplicare incorectă de către acest stat membru a controalelor încrucișate și a controalelor la fața locului.
- 88 Din moment ce, pe de o parte, aprecierea de către Tribunal a deficiențelor în definirea și în controlul pășunilor permanente se bazează, prin definiție, pe interpretarea noțiunii de „pășuni permanente” și, pe de altă parte, astfel cum s-a constatat la punctul 65 din prezenta hotărâre, Tribunalul a reținut o interpretare eronată a noțiunii menționate, această eroare afectează în mod necesar aprecierea sa, efectuată la punctul 78 din hotărârea atacată, a condiției privind punerea în aplicare cu deficiențe grave a sistemului de control din perspectiva unei combinații de nereguli.
- 89 În consecință, având în vedere faptul că toate criticile invocate de Republica Elenă cu privire la controlul pășunilor permanente eligibile se referă la interpretarea eronată a noțiunii de „pășuni permanente” reținute de Tribunal, al doilea motiv trebuie admis în totalitate.

Cu privire la al treilea motiv

Argumentația părților

- 90 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Republica Elenă susține în esență că, la punctele 138-141 din hotărârea atacată, Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod eronat articolul 31 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1306/2013, articolul 34 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 908/2014, precum și documentul nr. VI/5330/97 în ceea ce privește metoda de calcul al corecției forfetare pentru anul de cerere 2013, astfel încât ar fi considerat legal, conform principiului *ne bis in idem* și principiului proporționalității, cumulul unei corecții forfetare de 10 % cu o corecție punctuală pentru aceleași nereguli. Or, potrivit Republicii Elene, din jurisprudența Curții reiese că nu este posibil cumulul unei corecții forfetare cu o corecție punctuală decât în cazul unor constatări multiple.
- 91 Comisia solicită respingerea acestui motiv ca neîntemeiat.

Aprecierea Curții

- 92 Trebuie amintit, pe de o parte, că articolul 31 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, precum și articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1306/2013 nu interzic Comisiei să cumuleze o corecție punctuală cu o corecție forfetară.
- 93 Astfel, Curtea a recunoscut deja posibilitatea de a cumula corecții financiare forfetare cu alte corecții. Dacă se dovedește că riscul suportat de FEGA nu poate fi acoperit numai prin corecții punctuale, alte corecții forfetare trebuie să fie posibile. Într-adevăr, ar fi contrar sistemului de finanțare a FEGA ca alte daune sau riscuri care nu sunt atât de clar determinabile să rămână în sarcina FEGA, deși există motive de efectuare a unei corecții punctuale. Niciun motiv de principiu nu se opune, în consecință, cumulului unei corecții punctuale cu o corecție forfetară (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 octombrie 1999, Italia/Comisia, C-253/97, EU:C:1999:527, punctele 72-74, și Hotărârea din 15 iunie 2017, Spania/Comisia, C-279/16 P, nepublicată, EU:C:2017:461, punctul 72).

- 94 Pe de altă parte, din documentul nr. VI/5330/97 reiese că este posibil cumulul unei corecții punctuale cu o corecție forfetară, astfel cum a amintit Tribunalul la punctul 136 din hotărârea atacată, în măsura în care acest document prevede că ratele forfetare sunt aplicabile restului cheltuielilor după deducerea sumelor înlăturate care privesc dosarele individuale.
- 95 În speță, este necesar să se arate că, în susținerea celui de al treilea motiv, Republica Elenă se limitează la a imputa Tribunalului că, la punctele 138-141 din hotărârea atacată, acesta a încălcat articolul 31 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1306/2013, precum și documentul nr. VI/5330/97 prin respingerea argumentației sale întemeiate pe dubla corecție pentru aceleași nereguli și pentru același an de cerere 2013.
- 96 Or, în cadrul acestui motiv, Republica Elenă nu contestă aprecierile Tribunalului care figurează la punctele 120-125 și 131 din hotărârea atacată, în care acesta identifică în mod clar motivele care au determinat Comisia să impună corecția forfetară de 10 % și corecția punctuală.
- 97 Astfel, din cuprinsul punctului 123 din hotărârea atacată reiese că rata de corecție forfetară de 10 % impusă pentru anul de cerere 2013 era justificată având în vedere, pe de o parte, o acumulare de erori identificate de Comisie cu privire la elementele referitoare la eligibilitatea pășunilor și la sistemul de control instituit de Republica Elenă și, pe de altă parte, ameliorarea situației în comparație cu anul de cerere 2012. La punctul 124 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că calculul riscului pentru FEGA, în cuantum de 37 163 161,78 euro, realizat de autoritățile elene pe baza unor date noi rezultate din actualizarea SIPA, nu permitea să se determine cuantumul total al riscului la care fusese expus acest fond în special ca urmare a neluării în considerare a sancțiunilor care ar fi trebuit să fie aplicate și a faptului că o misiune de control efectuată în luna noiembrie 2014 evidențiasse persistența erorilor cu privire la SIPA. Tribunalul a dedus de aici, la punctul 125 din hotărârea atacată, că, ținând seama de aceste din urmă curențe, Comisia fusese pusă în incapacitatea de a determina cu exactitate cuantumul total al riscului suportat de fondul menționat, astfel încât, pe de o parte, era justificată impunerea unei corecții forfetare și, pe de altă parte, calculele efectuate de autoritățile elene referitoare la suprafețe care fuseseră controlate nu permiteau să se determine cuantumul total al riscului la care fusese expus același fond.
- 98 Rezultă că, printr-o aplicare exactă a articolului 31 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1290/2005, a articolului 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1306/2013, precum și a documentului nr. VI/5330/97, Tribunalul a considerat că, prin deducerea sumei calculate de autoritățile elene din suma pe baza căreia Comisia a calculat corecția forfetară de 10 %, această instituție s-a asigurat că nu se impune o dublă corecție beneficiarilor privați de care se ținuse deja seama în suma calculată de autoritățile elene. Astfel, corecția forfetară de 10 % nu acoperea suprafețele care făcuseră obiectul unor controale efectuate de autoritățile elene și pe baza cărora aceste din urmă autorități calculaseră suma de 37 163 161,78 euro.
- 99 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, la punctele 138 și 141 din hotărârea atacată, că metoda de calcul adoptată de Comisie nu conducea la o dublă corecție pentru aceleași nereguli și pentru același an de cerere.
- 100 Având în vedere ceea ce precedă, al treilea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la al patrulea motiv

Argumentația părților

- 101 Al patrulea motiv invocat de Republica Elenă este întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea eronate ale articolului 71 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1698/2005, precum și pe mai multe încălcări de către Tribunal ale obligației de motivare.
- 102 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, îndreptat împotriva punctelor 158-160 din hotărârea atacată, Republica Elenă susține că Tribunalul a interpretat și a aplicat în mod eronat articolul 71 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1698/2005, prin aceea că a imputat Republicii Elene faptul că, anterior selecției efectuate de autoritatea de gestionare, DTEC proceda la o preselecție a proiectelor pe baza unor criterii proprii acestui organism național, care nu ținea astfel de o simplă evaluare formală a proiectelor, ci de un veritabil control pe fond, chiar dacă în temeiul acestor articole, numai autoritatea de gestionare ar fi autorizată să evalueze eligibilitatea proiectelor care pot face obiectul măsurii 125. Potrivit Republicii Elene, articolul 71 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1698/2005 conferă statelor membre competența de principiu de a stabili normele de eligibilitate a cheltuielilor pentru a garanta o alocare mai eficientă a resurselor FEADR și, prin urmare, nu le interzice să prevadă intervenția unui organism național precum DTEC, care aplică criteriile de eligibilitate a proiectelor care pot face obiectul măsurii 125, în limitele obiectivelor din programul de dezvoltare rurală aprobat de Comisie.
- 103 Al doilea aspect al acestui motiv al Republicii Elene este întemeiat pe nemotivare, în măsura în care, la punctul 158 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că DTEC efectua o veritabilă evaluare pe fond a proiectelor care îi erau prezentate pe baza a trei criterii care îi erau proprii. Cu toate acestea, Tribunalul nu ar fi precizat care erau criteriile respective.
- 104 Prin intermediul celui de al treilea aspect al motivului menționat, acest stat membru susține că, la punctul 160 din hotărârea atacată, Tribunalul a completat conținutul raportului de sinteză și, prin urmare, motivarea deciziei în litigiu, considerând că, în urma controlului prealabil efectuat de DTEC, un anumit număr de proiecte nu erau transmise autorității de gestionare.
- 105 Al patrulea aspect al aceluiași motiv este întemeiat pe o încălcare a obligației de motivare, întrucât Tribunalul ar fi omis să răspundă la argumentul Republicii Elene cu privire la faptul că controlul prealabil efectuat de DTEC era instituționalizat de mai multe decenii fără ca Comisia să fi formulat vreodată observații cu privire la acest aspect și ca intervenția respectivă să fi putut cauza vreo neregulă.
- 106 Prin intermediul celui de al cincilea aspect al celui de al patrulea motiv, Republica Elenă susține că Tribunalul a omis de asemenea să răspundă la argumentul potrivit căruia toate operațiunile care se înscriau în cadrul măsurii 125 priveau mari lucrări publice de infrastructură și că, în acest context, DTEC nu intervenise decât în cursul unor operațiuni pregătitoare care nu aveau nicio incidență asupra selecției înseși.
- 107 Comisia solicită respingerea acestui motiv ca fiind în parte inadmisibil și în parte neîntemeiat.

Aprecierea Curții

- 108 În ceea ce privește primul aspect, întemeiat pe încălcarea articolului 71 din Regulamentul nr. 1698/2005, referitor la punctele 158-160 din hotărârea atacată, trebuie arătat că din modul de redactare a alineatului (3) al acestui articol, interpretat în lumina considerentului (61) al

regulamentului menționat, reiese că, în cadrul principiului subsidiarității, normele de eligibilitate a cheltuielilor sunt stabilite în principiu la nivel național (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iulie 2016, Obcina Gorje, C-111/15, EU:C:2016:532, punctele 37 și 47).

- 109 Totuși, stabilirea de către statele membre a respectivelor norme de eligibilitate a cheltuielilor nu înseamnă că acestea din urmă pot încredința competența de selecție a proiectelor unei entități distincte de autoritatea de gestionare a programului sau unei entități care nu intră în responsabilitatea acesteia din urmă.
- 110 Astfel, articolul 71 alineatul (3) din regulamentul menționat, interpretat în lumina considerentului (64) al acestuia, conferă respectiva putere de decizie numai autorității de gestionare sau unei entități care își desfășoară activitatea sub responsabilitatea ei, care exercită puterea menționată în raport cu criteriile de selecție stabilite de organul competent.
- 111 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, la punctele 158-160 din hotărârea atacată, că controlul de preselecție a proiectelor susceptibile să facă obiectul măsurii 125 efectuat de DTEC încalcă articolul 71 din respectivul regulament, în măsura în care constituia un control pe fond al eligibilității proiectelor în raport cu criterii care îi erau proprii și care nu erau stabilite de organul competent.
- 112 De aici rezultă că acest aspect al celui de al patrulea motiv al Republicii Elene trebuie înlăturat ca neîntemeiat.
- 113 În ceea ce privește al doilea aspect al acestui motiv, întemeiat pe nemotivarea hotărârii atacate, întrucât Tribunalul nu ar fi precizat, la punctul 158 din hotărârea menționată, criteriile pe care DTEC le evalua în cadrul examinării pe fond a proiectelor, este suficient să se arate că respectivul motiv, în cadrul acestui aspect, se bazează pe o interpretare eronată a hotărârii respective, în măsura în care, la acest punct din ea, Tribunalul menționează trei criterii și coeficienți de ponderare care erau proprii DTEC și care erau diferiți de cei aplicați de autoritatea de gestionare.
- 114 În consecință, al doilea aspect al celui de al patrulea motiv al Republicii Elene este neîntemeiat.
- 115 În ceea ce privește al treilea aspect al acestui motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare a Tribunalului, întrucât acesta ar fi completat motivarea raportului de sinteză statuând, la punctul 160 din hotărârea atacată, că aplicarea criteriilor menționate a condus la netransmiterea către autoritatea de gestionare a unui anumit număr de proiecte, deși este, desigur, adevărat că o asemenea apreciere nu figurează în mod expres în raportul de sinteză, ea nu constituie totuși decât o deducție logică a aplicării criteriilor de preselecție. Prin urmare, nu se poate considera că Tribunalul și-a încălcat obligația de motivare.
- 116 Rezultă că al treilea aspect al celui de al patrulea motiv al Republicii Elene este neîntemeiat.
- 117 În ceea ce privește al patrulea aspect al motivului menționat, întemeiat pe lipsa unui răspuns din partea Tribunalului la argumentul Republicii Elene cu privire la faptul că controlul prealabil efectuat de DTEC era instituționalizat de mai multe decenii, este suficient să se arate că, la punctul 161 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins această argumentație ca fiind lipsită de incidență asupra procedurii în cauză.
- 118 În consecință, contrar celor susținute de Republica Elenă, Tribunalul a răspuns la acest argument prin înlăturarea lui și, prin urmare, nu și-a încălcat obligația de motivare.
- 119 Rezultă că al patrulea aspect al celui de al patrulea motiv al Republicii Elene este neîntemeiat.

- 120 În ceea ce privește al cincilea aspect al aceluiași motiv, întemeiat pe lipsa unui răspuns din partea Tribunalului la argumentul Republicii Elene potrivit căruia operațiunile care intrau sub incidența măsurii 125 priveau mari lucrări de infrastructură, trebuie arătat că acest argument nu a fost invocat în primă instanță.
- 121 Astfel, punctul 69 din cererea din primă instanță, la care face referire Republica Elenă în cadrul cererii sale de recurs, este pur descriptiv și se limitează la a sublinia că operațiunile care se înscriu în cadrul măsurii 125 priveau mari lucrări publice de infrastructură și reprezentau investiții publice semnificative pentru economia națională, fără ca Republica Elenă să deducă vreo consecință juridică din această declarație generală.
- 122 Prin urmare, argumentul menționat trebuie respins ca inadmisibil, ca urmare a noutății sale în stadiul recursului. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, din moment ce, în cadrul recursului, controlul Curții se limitează la aprecierea soluției legale date cu privire la motivele și la argumentele dezbătute în fața primei instanțe, o parte nu poate invoca pentru prima dată în fața Curții un argument pe care nu l-a invocat în fața Tribunalului (Hotărârea din 28 noiembrie 2019, ABB/Comisia, C-593/18 P, nepublicată, EU:C:2019:1027, punctul 63, precum și jurisprudența citată).
- 123 Din ceea ce precedă rezultă că al patrulea motiv trebuie respins în totalitate ca fiind în parte inadmisibil și în parte neîntemeiat.

Cu privire la al cincilea motiv

Argumentația părților

- 124 Al cincilea motiv se împarte în două aspecte.
- 125 Prin intermediul primului aspect al celui de al cincilea motiv, Republica Elenă impută Tribunalului că a încălcat articolul 31 alineatul (4) litera (c) din Regulamentul nr. 1290/2005, precum și că a adoptat o motivare deficitară și contradictorie la punctele 183, 185, 186, 189 și 193 din hotărârea atacată.
- 126 Mai precis, ea contestă interpretarea articolului 31 din acest regulament, reținută de Tribunal la punctele menționate din hotărârea atacată, în temeiul căreia, în ceea ce privește măsurile referitoare la programele de dezvoltare rurală, în cazul în care plata soldului ajutorului este precedată de plăți intermediare și provizorii, numai plata definitivă a acestui sold trebuie luată în considerare în vederea aplicării termenului de 24 de luni prevăzut la respectivul articol pentru a exclude de la finanțare toate cheltuielile aferente programelor de dezvoltare rurală în cauză. Pe de o parte, această interpretare ar fi contrazisă de modul de redactare a articolului 31 alineatul (4) litera (c) din regulamentul menționat, în temeiul căruia respectivul termen de 24 de luni ar viza, în mod nediferențiat, atât plățile definitive ale soldului, cât și plățile intermediare sau avansuri. În această privință, jurisprudența menționată de Tribunal în susținerea interpretării sale nu ar fi relevantă, întrucât ar privi plăți provizorii condiționate de constituirea unor garanții în domeniul FEOGA. Pe de altă parte, interpretarea propusă de Republica Elenă ar fi confirmată de obiectivul de a stabili o limită temporală a competenței Comisiei de a refuza finanțarea anumitor cheltuieli.
- 127 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al cincilea motiv, Republica Elenă susține că Tribunalul a adoptat o motivare deficitară și contradictorie la punctul 189 din hotărârea atacată prin neverificarea aspectului dacă plata soldului pentru proiectele în cauză care intrau sub incidența măsurii 125 fusese efectuată în această perioadă de 24 de luni.
- 128 Comisia solicită respingerea în întregime a motivului menționat.

Aprecierea Curții

- 129 În ceea ce privește primul aspect al celui de al cincilea motiv, din modul de redactare a articolului 31 alineatul (4) litera (c) din Regulamentul nr. 1290/2005 reiese că refuzul finanțării nu poate avea ca obiect cheltuielile referitoare la măsurile prevăzute în programele menționate la articolul 4 din regulamentul respectiv, altele decât cele menționate la articolul 31 alineatul (4) litera (b) din acesta, pentru care plata sau plata soldului de către agenția de plăți s-a făcut cu mai mult de 24 luni înainte ca statul membru în cauză să fie notificat în scris de către Comisie cu privire la constatările inspecției.
- 130 Din modul de redactare a articolului 31 alineatul (4) litera (c) din regulamentul menționat reiese astfel în mod expres că perioada de 24 de luni care precedă notificarea scrisă a constatărilor inspecției Comisiei se calculează de la data plății sau a plății soldului, cu alte cuvinte de la plata definitivă.
- 131 În consecință, contrar celor susținute de Republica Elenă, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, pe baza acestei dispoziții, la punctele 183, 185 și 186 din hotărârea atacată, că, atunci când se fac plăți intermediare și provizorii urmate de o plată a soldului, numai de aceasta din urmă trebuia să se țină seama la calcularea termenului de 24 de luni menționat.
- 132 În ceea ce privește al doilea aspect al celui de al cincilea motiv, întemeiat pe nemotivare, întrucât Tribunalul ar fi omis să examineze dacă plata soldului pentru proiectele în cauză avusese loc în termenul respectiv, trebuie arătat că, la punctele 189-191 din hotărârea atacată, care sunt în parte necontestate de Republica Elenă, Tribunalul și-a motivat pe larg aprecierea cu privire la această condiție.
- 133 Astfel, la punctul 189 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că corecția financiară în baza măsurii 125 fusese aplicată tuturor cheltuielilor efectuate pentru anii 2010-2013, din moment ce, la acea dată, niciunul dintre aceste proiecte nu era finalizat și niciuna dintre plățile făcute pentru exercițiul financiar al anului 2010 nu constituia o plată finală.
- 134 În plus, la punctele 190 și 191 din hotărârea atacată, Tribunalul a identificat, în cadrul aprecierii sale factuale cu privire la un tabel recapitulativ al cheltuielilor aferente anului 2010 și următorilor ani efectuate în baza măsurii 125 în cadrul programului de dezvoltare rurală 2007-2013, că, pe de o parte, pentru proiectul cu numărul de referință 109464, plățile introduse în cursul anului 2010 nu continuaseră ulterior anului 2012, fără ca Republica Elenă să dovedească faptul că respectivele plăți nu puteau fi considerate finale, în sensul articolului 31 alineatul (4) litera (c) din Regulamentul nr. 1290/2005. Pe de altă parte, pentru celelalte proiecte menționate în acest tabel, pentru care au fost făcute plăți pentru anii 2010-2013, Tribunalul a considerat că Republica Elenă nu prezentase elemente de probă care să demonstreze că respectivele proiecte nu erau încă finalizate și că nu fusese făcută nicio plată finală.
- 135 Rezultă că al doilea aspect al acestui motiv trebuie înlăturat și, prin urmare, al cincilea motiv trebuie respins în totalitate ca neîntemeiat.

Cu privire la al șaselea motiv

Argumentația părților

- 136 Al șaselea motiv invocat de Republica Elenă se împarte în două aspecte.

- 137 Prin intermediul primului aspect al acestui motiv, care cuprinde trei critici, Republica Elenă contestă în esență aprecierea Tribunalului potrivit căreia statul membru menționat nu dispunea de un regim de sancțiuni efective, proporționale și disuasive, conform prevederilor articolului 73 din Regulamentul nr. 817/2004.
- 138 Prin intermediul primei critici, Republica Elenă impută Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept la punctele 207-209 din hotărârea atacată, prin faptul că nu a considerat că măsurile de reducere a cuantumului ajutorului și de excludere de la beneficiul ajutorului constituie „sancțiuni”, în sensul articolului 73 din Regulamentul nr. 817/2004, precum măsura de excludere de la orice sprijin acordat din FEADR pe o perioadă de doi ani. Potrivit Republicii Elene, atât din articolul 5 alineatul (1) literele (c) și (d) din Regulamentul nr. 2988/95, cât și din jurisprudența Curții rezultă că privarea totală sau parțială de un avantaj acordat de dreptul Uniunii, precum și excluderea sau retragerea beneficiului acestui avantaj pentru o perioadă ulterioară celei a neregulii constituie sancțiuni administrative. Prin urmare, obligația de rambursare în cazul unei nereguli constatate, fie prin intermediul unei reduceri, fie prin intermediul unei excluderi a beneficiarului ajutorului, ar constitui în sine o sancțiune. Statuând în sens contrar, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept.
- 139 Prin intermediul celei de a doua critici, Republica Elenă susține că punctul 208 din hotărârea atacată este afectat de o eroare de drept. Astfel, la acest punct, Tribunalul ar fi considerat că numai o măsură de excludere a unui proiect din cauza unei nereguli referitoare la o condiție de eligibilitate a acestuia din urmă poate fi considerată o sancțiune. Or, potrivit Republicii Elene, noțiunea de neregulă este mai largă și acoperă orice încălcare a unei dispoziții din Regulamentul nr. 817/2004.
- 140 Prin intermediul celei de a treia critici, Republica Elenă arată că, la punctul 206 din hotărârea atacată, Tribunalul a denaturat în mod vădit raportul de sinteză. La acest punct din hotărârea atacată, Tribunalul ar menționa astfel două constatări de fapt efectuate de Comisie, deși ele nu ar figura în raportul de sinteză, iar Comisia ar fi retras în mod expres una dintre constatările menționate în cursul procedurii administrative.
- 141 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al șaselea motiv, Republica Elenă susține în esență că aplicarea prin analogie a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, a cărui intrare în vigoare este ulterioară situației de fapt din litigiu, în vederea calculării de către Comisie a corecției financiare care trebuie aplicată, constituie o eroare de drept și este lipsită de motivare. Mai precis, pentru a justifica impunerea unei corecții financiare în cuantum de 772 956,32 euro, inferioară celei care ar fi trebuit să fie impusă în temeiul normelor aplicabile *ratione temporis*, Tribunalul ar fi menționat, la punctele 224-229 din hotărârea atacată, o jurisprudență referitoare la aplicarea retroactivă a sancțiunii mai puțin severe și ar fi făcut referire la Regulamentul nr. 2988/95 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților. Or, aceste considerații nu ar avea legătură cu stabilirea bazei corecției financiare aplicate în temeiul articolului 52 din Regulamentul nr. 1306/2013. Potrivit Republicii Elene, faptul că Tribunalul a respins astfel critica prin care ea contesta aplicarea prin analogie a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014 pe baza considerațiilor menționate ar trebui asimilat unei lipse a motivării hotărârii atacate cu privire la acest aspect.
- 142 Comisia concluzionează că primul aspect al acestui motiv trebuie înlăturat în totalitate și respins ca neîntemeiat. Ca răspuns la al doilea aspect al respectivului motiv, ea consideră, cu titlu principal, că acesta trebuie înlăturat, întrucât se bazează pe o argumentație inoperantă și, cu titlu subsidiar, că trebuie înlăturat ca neîntemeiat.

Aprecierea Curții

- 143 În ceea ce privește prima critică în susținerea primului aspect al celui de al șaselea motiv, este necesar să se arate că articolul 73 din Regulamentul nr. 817/2004 impune statelor membre să stabilească un regim de sancțiuni aplicabile încălcărilor dispozițiilor acestui regulament și ca sancțiunile menționate să fie efective, proporționale și disuasive.
- 144 Rezultă că, deși acest articol nu identifică în mod precis regimul de sancțiuni pe care trebuie să îl instituie un stat membru, el impune totuși ca acesta să prevadă un ansamblu de măsuri care prezintă un caracter suficient de efectiv, proporțional și disuasiv pentru a preveni orice încălcare a dispozițiilor regulamentului respectiv.
- 145 Or, prin faptul că a considerat, la punctele 207 și 208 din hotărârea atacată, că acțiunile de verificare a eligibilității cererilor de plată și a cheltuielilor, lipsa toleranței în cazul depășirii cheltuielilor eligibile, rambursarea impusă pentru neregulile eventual constatate sau recuperarea sumelor plătite în mod nejustificat se aseamănă nu cu niște sancțiuni, ci cu un demers necesar de control al condițiilor de eligibilitate a proiectelor pentru acordarea unui ajutor, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept. Astfel, asemenea măsuri nu au un caracter disuasiv, ci se limitează la a asigura legalitatea cererii de finanțare și la a înlătura de la sprijinul acordat din FEADR cheltuielile parțial sau total neeligibile, adică, cu alte cuvinte, la a preveni orice avantaj nejustificat.
- 146 La finalul analizei măsurilor despre care Republica Elenă consideră că constituie un regim de sancțiuni, în sensul articolului 73 din Regulamentul nr. 817/2004, Tribunalul a identificat, la punctul 209 din hotărârea atacată, numai măsura de excludere timp de doi ani de la orice sprijin acordat din FEADR ca fiind similară unei veritabile sancțiuni.
- 147 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, la punctele 207-214 din hotărârea atacată, că grupul de măsuri prevăzute de reglementarea elenă nu poate constitui un regim de sancțiuni efective, proporționale și disuasive, în sensul articolului 73 din Regulamentul nr. 817/2004. Astfel, deși o asemenea măsură de excludere temporară poate fi considerată o sancțiune, ținând seama de caracterul său punitiv și disuasiv adecvat, ea este în sine insuficientă pentru a constata existența unui regim de sancționare conform cu articolul 73 din Regulamentul nr. 817/2004.
- 148 În consecință, prima critică în susținerea primului aspect al celui de al șaselea motiv trebuie înlăturată ca neîntemeiată.
- 149 În ceea ce privește a doua critică din cadrul acestui aspect, este suficient să se arate că argumentația prezentată de Republica Elenă provine dintr-o interpretare eronată a punctului 208 din hotărârea atacată.
- 150 Astfel, la punctul menționat din hotărârea atacată, Tribunalul nu a impus ca o neregulă să privească în mod necesar o condiție aferentă eligibilității, ci s-a limitat la a răspunde la argumentația Republicii Elene întemeiată pe faptul că autoritățile competente ale acestui stat membru adoptaseră măsuri de excludere în vederea sancționării proiectelor care nu îndeplineau condițiile de eligibilitate.
- 151 Prin urmare, a doua critică invocată în susținerea respectivului aspect trebuie înlăturată.
- 152 În ceea ce privește a treia critică, întemeiată pe o pretinsă denaturare a raportului de sinteză, este adevărat că Tribunalul face trimitere, la punctul 206 din hotărârea atacată, la două cazuri de reducere a ajutorului care nu sunt menționate în acest raport. Totuși, respectivele cazuri nu sunt evocate la punctul menționat din hotărârea atacată decât cu titlu exemplificativ, pentru a ilustra punerea în aplicare a „politicii de sancțiuni” a Republicii Elene, fără ca aceasta din urmă să repună în discuție aprecierea Comisiei potrivit căreia respectivul stat nu efectua decât o reducere a ajutorului, fără a aplica vreo sancțiune.

- 153 În ceea ce privește al doilea aspect al celui de al șaselea motiv, întemeiat în esență pe aplicarea retroactivă și prin analogie a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014 și care vizează punctele 224-229 din hotărârea atacată, trebuie să se constate că, la punctele 216-221 din această hotărâre, Tribunalul a statuat mai întâi că, în conformitate cu documentul nr. VI/5330/97, lipsa unei sancțiuni în cadrul măsurii 121 trebuia tratată în mod similar unei insuficiențe cu privire la un control-cheie, ceea ce ar justifica aplicarea unei corecții forfetare de cel puțin 5 %.
- 154 În continuare, la punctul 222 din hotărârea atacată, de altfel necontestat de Republica Elenă, Tribunalul a precizat în mod expres că această corecție avea drept temei juridic articolul 52 din Regulamentul nr. 1306/2013, care a înlocuit articolul 31 din Regulamentul nr. 1290/2005.
- 155 În sfârșit, abia la punctele 223-229 din hotărârea atacată Tribunalul a aprobat aplicarea prin analogie a articolului 63 din Regulamentul de punere în aplicare nr. 809/2014, în măsura în care această dispoziție ulterioară mai favorabilă Republicii Elene a determinat Comisia să reducă cuantumul respectivei corecții.
- 156 Prin urmare, argumentația înaintată de Republica Elenă provine dintr-o interpretare eronată a hotărârii atacate. Astfel, contrar celor susținute de acest stat membru, la punctele 224-229 din hotărârea atacată, Tribunalul nu și-a întemeiat raționamentul pe un temei juridic neaplicabil în speță.
- 157 În plus, nu se poate considera că, prin menționarea, pe de o parte, la punctul 225 din hotărârea atacată, a principiului retroactivității sancțiunii mai puțin severe și, pe de altă parte, la punctul 226 din această hotărâre, a Regulamentului nr. 2988/95, Tribunalul ar fi înlocuit articolul 52 din Regulamentul nr. 1306/2013 cu acest principiu sau cu acest regulament, ca temei juridic al corecției financiare. Dimpotrivă, trimiterile menționate sunt conforme cu jurisprudența Curții potrivit căreia, ca principiu general al dreptului Uniunii, respectivul principiu are vocația de a se aplica sancțiunilor administrative mai puțin severe (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2004, Gerken, C-295/02, EU:C:2004:400, punctele 56 și 57, Hotărârea din 8 martie 2007, Campina, C-45/06, EU:C:2007:154, punctele 32, 33 și 60, precum și Hotărârea din 11 martie 2008, Jager, C-420/06, EU:C:2008:152, punctele 59 și 60).
- 158 În consecință, contrar celor susținute de Republica Elenă, motivarea reținută de Tribunal la punctele 224-229 din hotărârea atacată nu este nici insuficientă, nici eronată.
- 159 Prin urmare, al șaselea motiv de recurs trebuie înlăturat ca fiind în întregime neîntemeiat.
- 160 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că, întrucât primul și al doilea motiv trebuie admise, se impune, pe de o parte, anularea punctului 1 din dispozitivul hotărârii atacate, în măsura în care Tribunalul a respins acțiunea Republicii Elene având ca obiect corecțiile forfetare de 25 % și de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și corecția punctuală de 37 163 161,78 euro pentru anul de cerere 2013, impuse prin decizia în litigiu pentru deficiențele în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile și, pe de altă parte, respingerea în rest a recursului.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

- 161 În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care anulează decizia Tribunalului, aceasta poate fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia, fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată.
- 162 În speță, Curtea trebuie să soluționeze în mod definitiv litigiul, care este în stare de judecată.

- 163 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 63 din prezenta hotărâre, pentru a stabili dacă suprafața vizată trebuie să fie calificată drept „pășuni permanente”, în sensul articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și al articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009, criteriul determinant care trebuie luat în considerare nu este tipul de vegetație care acoperă această suprafață, ci utilizarea efectivă a acesteia pentru o activitate agricolă tipică „pășunilor permanente”.
- 164 Or, este necesar să se constate că, în ceea ce privește ajutoarele pe suprafață pentru anul de cerere 2012, Comisia a justificat, în raportul de sinteză, aplicarea unei rate de corecție forfetară de 25 % având în vedere un ansamblu de nereguli privind definirea și controlul pășunilor permanente, care, împreună, i-au permis să concluzioneze că punerea în aplicare a sistemului de control care trebuia să garanteze exactitatea cheltuielilor prezenta deficiențe grave și determinase probabil pierderi extrem de ridicate pentru FEAGA.
- 165 În măsura în care, pe de o parte, corecția forfetară de 25 % era întemeiată pe un ansamblu de nereguli, dintre care una provine însă dintr-o interpretare eronată a articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și a articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 și, pe de altă parte, această interpretare eronată a putut avea o incidență asupra aprecierii Comisiei referitoare la celelalte deficiențe constatate de ea, revine, în acest context, instituției menționate sarcina de a efectua o nouă apreciere de ansamblu pentru a verifica dacă rata de corecție respectivă rămâne justificată.
- 166 În ceea ce privește ajutoarele pe suprafață pentru anul de cerere 2013, Comisia a justificat, în raportul de sinteză, pe de o parte, aplicarea unei corecții punctuale în cuantum de 37 163 161,78 euro având în vedere un ansamblu de nereguli, printre care figurau deficiențele privind definirea pășunilor permanente și, pe de altă parte, aplicarea unei rate de corecție forfetară de 10 %, din cauza unui ansamblu de nereguli similare, printre care figura și definirea pășunilor permanente. În ceea ce privește această din urmă corecție forfetară, Comisia a considerat totuși că rata de 10 % era adecvată ținând seama de neregulile constatate pentru anul de cerere 2013, precum și de eforturile depuse de Republica Elenă în acest an de cerere pentru ameliorarea situației.
- 167 De asemenea, este necesar să se considere că, în măsura în care, pe de o parte, corecțiile care priveau anul de cerere 2013 erau întemeiate pe un ansamblu de nereguli, una provenind dintr-o interpretare eronată a articolului 2 primul paragraf punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 și a articolului 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1120/2009 și, pe de altă parte, că această interpretare eronată a putut avea o incidență asupra aprecierii Comisiei referitoare la celelalte deficiențe constatate de ea, revine, în acest context, instituției menționate sarcina de a efectua o nouă apreciere de ansamblu pentru a verifica dacă corecția punctuală, precum și rata de corecție forfetară de 10 % rămân justificate.
- 168 Rezultă că este necesar să se admită primul motiv al acțiunii introduse în fața Tribunalului de Republica Elenă și, în consecință, să se anuleze decizia în litigiu, în măsura în care impune corecțiile forfetare de 25 % și de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și corecția punctuală în cuantum de 37 163 161,78 euro aplicată pentru anul de cerere 2013, pentru deficiențele în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 169 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 170 Potrivit articolului 138 alineatul (3) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, în cazul în care părțile cad, fiecare, în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

171 Întrucât Republica Elenă și Comisia au căzut, fiecare, în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, ele suportă propriile cheltuieli de judecată aferente procedurii în primă instanță și recursului.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează punctul 1 din dispozitivul Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 4 octombrie 2018, Grecia/Comisia (T-272/16, nepublicată, EU:T:2018:651), în măsura în care Tribunalul a respins acțiunea Republicii Elene având ca obiect corecțiile forfetare de 25 % și de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni, pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și corecția punctuală în cuantum de 37 163 161,78 euro pentru anul de cerere 2013, impuse prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2016/417 a Comisiei din 17 martie 2016 de excludere de la finanțarea de către Uniunea Europeană a anumitor cheltuieli efectuate de statele membre din Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), pentru deficiențele în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile.**
- 2) **Anulează punctul 2 din dispozitivul Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 4 octombrie 2018, Grecia/Comisia (T-272/16, nepublicată, EU:T:2018:651), în măsura în care a statuat cu privire la cheltuielile de judecată.**
- 3) **Respinge în rest recursul.**
- 4) **Anulează Decizia de punere în aplicare 2016/417, în măsura în care impune Republicii Elene corecțiile forfetare de 25 % și de 10 % aplicate ajutoarelor pe suprafață pentru pășuni, pentru anii de cerere 2012 și 2013, precum și corecția punctuală în cuantum de 37 163 161,78 euro aplicată pentru anul de cerere 2013, pentru deficiențele în definirea și în controlul pășunilor permanente eligibile.**
- 5) **Republica Elenă și Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată aferente procedurii în primă instanță și recursului.**

Semnături